



Əli Rza XƏLƏFLİ

Bir gecə yuxumda qanad açmışdım,
Baxdım göy üzündən Dağ Xələfliyə.
Göyün qurşağında yeridim getdim,
Qövsü-qüzeh üstə tağ Xələfliyə.

Qəlbimdə həsrətin qurulu taxtı,
Tutub saxlamadım dövrəni, vaxtı.
Daha qınamadım taleyi, baxtı,
«Görsən tanımazsan bax, Xələfliyə».

Bu daş tərəzidə mənim öz yaşım,
Yandı ürəyimdə, yandı köz yaşım.
Göllənib gözümdə qalan göz yaşım,
Araz ol, Araz ol, ax, Xələfliyə.

Daha diləklərin amanı bitdi,
Yaxşısı ütəldü, yamanı bitdi,
Allahın Allahlıq zamanı bitdi,
«Necə dağ çəkiblər dağ, Xələfliyə».

Göndər, nə dərdin var, canıma göndər,
Göndər, mələyini yanıma göndər.
Apar öz yanına, buluda döndər,
Məni yağış elə, yağ, Xələfliyə.

İlham qanad açar bu yerə, göyə,
Əli Rza da baxa, sözünü öyə.
Dəmir yumruq sənə yol açıb deyər,
Apar bayrağını tax Xələfliyə.

İllər öncə yaşadım bu dərddə uyğuları,
Xələfliyə yazmışdım kədərli duyğuları.

Yazmışdım dərd bilənə təskinlik kəlam olsun,
Abdulla Qurbaniyə Diridən salam olsun.

Zaman dəyişdi, keçdi yağılar qan uddular,
Yağılara dərs oldu, dərd yeyib, can uddular.

Dağılmış Xələflini ağlamışdım bir zaman,
İndi təzə sabaha açılır təzə güman.

Lənətlədik ikrahla erməni sifətini,
İnsanlara dərd-bəla gətirən nifrətini.

Yerdə qoymadı Allah, körpələrin ahını,
Gülər gözlə seyr etdik, bu yurdun sabahını.

Haylara son dərslərini verdi “dəmir yumruq” da,
Ali Baş Komandandan gəldi ömr yumruqda.

Abdulla Qurbaniyələ gəzdik Qarabağı biz,
Xələflidən seyr etdik dağ-dağ olmuş dağı biz.

Dostumun varlığında sözdən çələng toxudum,
Bir sevgi dastanından neçə nəğmə oxudum.

Əlbəttə, İsxansız getmədim o yerlərə,
Biz birlikdə gedirdik ziyarətə, pirlərə.

Mən şəfa diləyirdim dostuma Allahımdan,
Xoş günlər diləyirdim açılan sabahımdan.

Danışdım Qurbaniyə Dirili Qurbanidən,
İsxana salam var, Pərili Qurbanidən.

Son yarpaqlar yazılır dastanın sonluğuna,
Sözüm ura bağlayır, bostanın sonluğuna.

...Salam, dostum İsxan, gözümlə səni arayır,
Soyuq payız küləyi ömrümüzü darayır.

Mən də sənə sinəndən ağrıları dərməmişəm,
Bir eşqin ağrısını sinəm üstə sərməmişəm.

Xəstəliyə qalib gəl, söz eşqinə qayıt, gəl,
Əzabkeş Nəsimiyə öz əhdini ayıt, gəl.

Bilirsən ki, gözləyir “Xəzər”in gözü yolda,
Sənsiz yetməz mərama, şairin sözü yolda...

Hələ çoxlu suallar çözülsün gərək bir-bir,
Qoy açılsın qərəzlər, özümüz gərək bir-bir.

Gərək yaxşı tanıyaq din ayrı xəbəsləri,
Uçurum dərələri yaradan iblisləri.

Günahsız sevgilərin ahı tutdu onları,
Açıldı simaları, paltarları, donları.

Qızını bədbəxt edən Sergeyi kin yeyirdi,
Türk oğluna qərəzi ədaləti əyirdi.

O, bilirdi tarixin yolu hardan keçəcək,
O, bilirdi özü də hansı yolu seçəcək.

“Krunk”un quyruğunda sürünürdü məsləki,
Min hiyləyə, min dona bürünürdü məsləki.

Gözlərini tutmuşdu erməni xəstəliyi,
Qarabağı qəsb etmək nəğməsi, bəstəliyi.

Kütləvi psixozun havasına oynadı,
Varlığında türklüyə qəzəb, nifrət qaynadı.

“Krunk”un sədasına, səsinə hay verirdi,
Arvadından, qızından gizləncə pay verirdi.

Beyinləri yeyirdi siyasət dəllalları,
Fantastik Ermənistan qururdu xəyalları.

Aldadır insanları liderlər, başbilənlər,
Doğru-dürüst tarixi tərs yazan, çaş bilənlər.

Sergeyi də bu tora çoxdan salmışdı onlar,
İnsanlığa ləkədir kin, ədavət yayanlar.

Nana ilə İlqarın yolu belə ayrıldı,
Yurd boyu axan qanlar döndü selə - ayrıldı.

VII. SON NOTLAR, SON DUYĞULAR

“Ölməyən sevginin dastanı” əsərindən parçalar

Oyansın uyuyan yuxulu başlar,
Oyansın o dağlar, qayalar, daşlar,
Oyansın gözlərdə göllənən yaşlar
Qəzəb qılıncını çax Xələfliyə.

Dağını, bağını quraq apardı,
Uzalı əllərdən soraq apardı,
Yazdım, sözlərimi varaq apardı,
«Sənəsi bağçalı Bağ Xələfliyə».

Yeyir yazmadığım söz ürəyimi,
Verdim Əli Rzaya öz ürəyimi;
Cızdağa döndərdi köz ürəyimi,
Əridi tavada yağ, Xələfliyə.

Can güldü canımda gedən davaya,
Sözüm məlhəm olsun yurda, yuvaya.
Döndərim ahımı dərdə, dəvaya,
Sağalsın yarası, sağ Xələfliyə.

Dəyişdi dövrənin, döndü gərdişi,
Qaytardı səhməni Allah hər işi.
Gəldi səhərlərin doğan günəşi,
Dedi üzün gülsün çağ, Xələfliyə.

Qışdan xəbər gətirir xəzəllənən hər yarpaq,
Görürəm ki, tələsir uyumağa nəm torpaq.

Yaz gələndə dirilər, təbiət cana gələr,
Çiçək-çiçək açılar, yenə üzə yaz gülər.

Bilirsən ki, xoş ülfət sözüməyə yol açır,
Misra-misra söz olan duyğular işıq saçır.

Hər baharda ümidlər təzələnər, oyanar,
Duyğu-duyğu istəklər əlvən rəngə boyanar.

Biz qaytara bilmərik bizdən ötən günləri,
Həsrətlə seyr edərək gözdən itən günləri.

Həyatımız söz üstə mənə tutub, boy atıb,
Qəlbimiz söz meyindən dad alıb, kama çatıb.

Kimə açım qəlbimi, könül açan dost hanı?
Varlığında çırpınır bir sevginin dastanı.

Kimə deyim, yazmasam, könüldaşlar inciyər,
Kimə deyim - yaxın gəl, sözlərimdən inci dər.

Bir sevgi hekayəti köz-köz olub sinəndə,
Bəlkə, yara bağlayıb, göz-göz olub sinəndə.

İki təmiz ürəyin sevgisi şəhid oldu,
Neçə nahaq qanlara tarix də şahid oldu.

Xəyalım düşüncədə İlqarı soraqlayır,
Olub keçmiş zamanı arayır, varaqqlayır.

Düz on beş il qalırdı ötən əsrin sonuna,
Zaman da bürünəcək qan-qırmızı donuna.

Bəli, üç il keçəcək, başlayacaq qan, qada,
Unudulmaz faşizmin əməlləri dünyada.

Ter-Petrosyan, Köçəryan, Sərkisyan lənətlənər,
İnsanlığa ləkələr... nifrətlə “zinətlənər”.

Günahsız sevgilərin kim deyər günahı var,
Gör neçə İlqarların, Nanaların ahı var.

Bu ahlər göy üzündə bulud olub qalmadı,
Tarixin yaddaşında saralmadı, solmadı.

«Bir sevgi dastanı»nı əvvəl İsxan yazdı,
Sonra da bir Xələfli ölməyən dastan yazdı.

(Davamı 9-cu səhifədə)

VII. SON NOTLAR, SON DUYĞULAR

“Ölməyən sevginin dastanı” əsərindən parçalar

(Əvvəli 8-ci səhifədə)

İndi görək İlqardan daha hansı soraq var,
Görək bizim aşıqlər sonda harda qaldılar?

...”Mars” elmi mərkəzinə dostları çağırırlar,
Könlünü almaq üçün İlqarı çağırırlar.

Ulyanovsk şəhəri, könül açan təbiət,
İlqarın varlığına işıq saçan təbiət.

Yeni iş, yaxşı dostlar dayaq oldu İlqara,
Gətirmişdi İlqarı qisməti bu diyara.

İstiqanlı dostların sevgisi də sönməzdi,
Dostların birliyi də öz yolundan dönməzdi.

İnamla yaşamaqdır indi onun diləyi
Heç özü də bilmədən dəyişirdi taleyi.

Zaman-zaman durulur gözlərində dünyası,
Yeni həyat qururdu sözlərində dünyası.

Hekayələr, şeirlər söz vaxtının mənası,
Söz içində yaşamaq öz baxtının mənası.

Rəhman, Fərman dostları... yataqxana həyatı,
Çox maraqlı keçirdi hər günü, hər saati.

Muğam, mahnı, kasetlər ruhuna can verirdi,
Təzə arzu, diləklər qəlbinə qan verirdi.

Hələ futbol, voleybol... idman sağlamlıq demək,
İnsanın həkimidir gözəl iş, gözəl əmək.

Hərdən xəyalən özü Bakıya da qayıdır,
Uyumuş keçmişini xatirələr oyadır.

Payızın nəfəsini varlığında duyunca,
Dedi dönüb Bakıya, bir gəzəydi doyunca.

Az müddətə icazə aldı öz iş yerindən,
Gəlib gəzsin, qurtarsın Bakının qəhərindən.

...Oxucum yaxşı bilir yara aldığı yerdə,
Görən kimi oyanar yaralı göynəm bir də.

Payızın xəzan yeli küçələrdə oynayır,
İlqarın xəyalında xatirələr qaynayır.

Xəyalında öpürdü İlqar tanış yerləri,
Ona qucaq açırdı sevgisinin sirləri.

Doğma Bakı... gəzinti... İlqarın gözü doymur,
Xəyalən vəsf eləyir, söhbəti, sözü doymur.

Qəfil gördü Gülyanı, metronun çıxışında,
Gülya nəse deyirdi mənalı baxışında.

Görüşdülər hal-əhval... söhbət bir az uzandı,
Təzə xəbər deməyə Gülya fürsət qazandı.

Dayan İlqar, - söylədi, baxdı onun gözüne,
Sonra da aram-aram o, başladı sözüne.

Nana indi hardadır? - bilirənmi, ay İlqar,
Sevgisində günahsız Nanadan xəbərin var?

Heç dördcə ay keçmədi, qayıtardı nişanını,
O, qayıtmaq istədi şərafını, şanını.

Üz döndərdi atadan, aralanıb anadan,
Daha orda yaşamır, köçüb gedib binadan.

İndi xalasıgildə dərd içində yaşayır,
Qəlbinin ağrısını özü tənha daşıyır.

Müəllim işləsə də, deyir bədbəxt olmuşam,
Deyir ki, yaşamıram, vallah, cana dolmuşam.

Sonra Gülya ünvanı, telefonu da yazdı,
Həyatın axarında qanunlar pozulmazdı.

Əlindəki kağıza İlqar dayanıb baxır,
Dumanlı düşüncəsi dərdə boyanıb - baxır.

Gülya çıxıb getmişdi, İlqar tənha qalmışdı,
Hansı addımı atsın - xəyallara dalmışdı.

Ovcundakı kağızda sanki ürək çırpınır,
İki qəlbin istəyi arzu, dilək çırpınır.

Ünvana bir də baxdı, qətiyyətlə yeridi,
Qəlbində qərar verdi ciddiyyətlə yeridi.

Artıq axşam düşmüşdü, tapdı məlum ünvanı,
Sinəsində çırpınan quş tapmışdı yuvanı.

Gözlədi bir az ötsün qəlbinin həyəcanı,
Əlləri titrəməsin, sakitləşsin öz canı.

Budur, zəngin səsinə içəridən səs gəlir,
Kimdir, kimi istəyir, ün gəlir, nəfəs gəlir.

Dedi - mənəm, İlqardı, - Nananı istəyirəm
Deyirəm ki, qəlbimi duyanı istəyirəm.

Nananın xalası da bu səsi tanıyırdı,
Sevgi dolu diləyi, nəfəsi tanıyırdı.

Qapını açıb dedi: - Xoş gəlmisən, ay İlqar,
Sən özün bir dənəsen, axı səndən harda var.

Gəl görüm, gəl içəri, indi Nana da gələr,
Bilirəm ki, darıxıb, o da sevinər, gülər.

İlqar keçib əyləşdi, intizarla gözlədi,
Hər keçən dəqiqəni ahu-zarla gözlədi.

Nananın xalası da çay gətirdi İlqara,
Sanki xoş niyyətdən pay gətirdi İlqara.

Bu vaxt qapı açıldı, gələn Nana özüydü,
Hələ özü gəlməmiş eşidilən sözüydü.

Bilirənmi, ay xala, İlqar gəlib burdadır,
Birdən məni soruşsa, de, - bilmirəm hardadır.

- Nə deyirsən, ay qızım, İlqar evdə əyləşib,
Deyəsən sənin ağlın tamam itib, keyləşib.

Axı İlqardan yana aylardır dərd çəkirdin,
Dərd də səni yedikcə için-için çökürdün.

Keç, keç bir içəriyə, get özün görüş, danış,
İnsanı bədbəxt edər saxta görüş, aldانی.

Nana keçdi içəri, soyuq salam söylədi,
Nə artıq bir söz dedi, nə də kəlam söylədi.

Sevənlərin qüruru çox vaxt ziyan gətirir,
Ayrılığı, həsrəti dərdə həyan gətirir.

Dinmədi heç birisi, sakit, səssiz qaldılar,
Hərəsi ayrılıqda həsrətdən pay aldılar.

Axır İlqar dilləndi, gəldim sənə görüşüm,
Bəxtindən, taleyindən bir küsənlə görüşüm.

Uğurun yaxşı gələr, bir ümidlə yaşa sən,
Vurarsan öz ömrünü xoş uğurla başa sən.

Amma ürəklər burda ayrı sözlər deyirdi,
Ürəkləri yandıran düzü gözlər deyirdi.

Heç birisi doğrunu dilə gətirmədi də,
Sanki bülbul nəğməni gülə ötürmədi də.

Bir az keçdi astadan İlqar pozdu sükutu,
Son ümidin sonudu... Nana yozdu sükutu.

Mən sabah ayrılıram, bizim doğma Bakıdan,
Aparıram yaddaşı özüm doğma Bakıdan.

Sağ ol, sağlam ol, Nana, bəxtimiz belə gəldi,
İlqarın son sözləri inlədi, dilə gəldi.

Nana bildi son gediş aparır son baharı,
Dolmuş gözləri ilə yola saldı İlqarı.

Beləcə bir sevginin yolu belə bağlandı,
İki sevən aşıqın qəlbi belə dağlandı.

...Son görüşdən ötdü vaxt, keçdi zaman aradan,
İlqar da aram oldu göynəm üstü yaranan.

Bir gün gəldi Bakıdan tələbəlik yoldaşı,
Tələbəlik çağının qələbəlik yoldaşı.

Qalmış olar Artur da oxucumun yadında,
Şən çağların Arturu yenə qalır dadında.

Qucaqlaşmış görüşdü, şən əhvalla danışdı,
Dedi, biləsən dostum, sevgilər aldandı.

Ancaq sizin sevginiz ayrıca bir aləmdir,
Əsl sevgilər özü bilinməz sirr aləmdir.

Mən məktub gətirmişəm sənə gözəl Nanadan,
Yəqin yazıb sözünü bünövrədən, binadan.

Məktubu verib Artur tez də ayrılıb getdi,
İlqar xeyli gözlədi, dumanı, çəni ötdü.

Volqanın sahilinə gəldi ordan birbaşa,
Gözlərinin önündə Nana dönmüşdü daşa.

Açıb baxdı kağıza, görsün Nana nə yazır,
Görsün hansı Allaha, imana, dinə yazır.

Oxudu bircə-bircə Nananın sözlərini,
Hər kəlmədə ağlayan gördü gözlərini.

Ancaq daha gec idi, İlqar hökmü vermişdi,
Əbədi ayrılığın son gülünü dərməmişdi.

Məktub əlində onu xəyallar aparmışdı,
Bu bəlalı sevginin əlindən qoparmışdı.

Bir türk oğlu türkəm mən, qürurundan yenməyən,
Soyundan, soydaşından, kimliyindən dönməyən.

Damarımda çağlayan qanım gen yaddaşımdır,
Üz qoyub əyildiyim torpağımdır, daşımdır.

Məndən əvvəl babalar doğma yurdu öyüblər,
Sevdaların əzəli Vətənimdir deyiblər.

Yaddaşına güvənən aşıqlər də yanılmaz,
Aşib-daşsa acılar, həqiqətlər danılmaz.

Duyğular oyandıqca İlqar da dirçəlirdi,
Qüruru zaman-zaman axarda dirçəlirdi.

Xatırlayır, düşünür, Cavidin Sənanını,
Bir Xumarın eşqinə alışıb yananını.

Boynundan xaç assa da, şeyxiliyi dansa da,
Kama çatmır eşqində alışsa da, yansa da.

(Davamı 13-cü səhifədə)

VII. SON NOTLAR, SON DUYĞULAR

“Ölməyən sevginin dastanı” əsərindən parçalar

(Əvvəli 9-cu səhifədə)

Əslini diyar-diyar gəzdirdi Qara Keşiş,
İnsanlığın bətnində sağalmaz yara keşiş.

Kərəmi gədik üstə tufana saldı eşqi,
Öz ahında yandırır bəyana saldı eşqi.

İlqar yaxşı bilirdi bəlalər hardan gəlir,
“Din ayrı” xof üstündə hiylədən, tordan gəlir.

Zəhərlənmiş beyinlər fürsət, məqam gözləyir,
Altdan-altdan kin dolu ədavəti közləyir.

Tarixi düşüncələr beyində durulurdu,
İlqar sanki təzədən tikilir, qurulurdu.

Əlindəki məktuba nəzər saldı bir daha,
Sanki boylandı, baxdı daha aydın sabaha.

Bir vaxt ona nəğməydi Nananın hər kəlməsi,
Kağız üstə düzülmüş, bərq vuran dür kəlməsi.

Ağzındakı hər sözdə bir vaxt mənə gəzərdi,
Çiçək-çiçək sözləri varlığına düzərdi.

Çıxılacaq kağız idi o hisslər, duyğular,
Daha ötüb keçmişdi o xeyallar, uyğular.

Dəyərini itirmiş kağızı cırıb atdı,
Təəssüflə düşündü... bu da belə həyatdı.

Sakit axan Volqaya dayanıb xeyli baxdı,
Bir dərin düşüncədən oyanıb xeyli baxdı.

Varlığından axırdı göy sular, duru sular,
Varlığını yuyurdu bu axan uru sular.

Göy suların üstündən üfükə boylanırdı,
Dan üzünə açılan səhərə haylanırdı.

Salam, mənim sabahım, salam mənim səhərim,
Bilirəm, dan üzünə bitər mənim qəhərim.

İlqarın varlığına təzə günəş doğurdu,
Təzə günəş qəlbində qəhərləri boğurdu.

O zamandan İlqarın sevgisi sənət oldu,
Söz içində böyüdü, sənətdə yaşa doldu.

Özümə bir təxmislə sözümü bitirirəm,
Sevənlərin ruhuna salamlar yetirirəm.

Xələfliyə təxmisə oxuyanlar zövq alsın,
Əli Rza qələmindən ilham alsın, şövq alsın.

Könül evi sevənlərə çətir olar, çardağ olar,
Bir ananın qucağında tifil yeri qundağ olar,
Sevgisinə əsir olan öz eşqinə dustağ olar;
"Könlüm dərdin sazanəsi, mizrab ələ ortağ olar,
Qövr eləyən yaralara mil çəkilər, dağ- dağ olar".

Sürək üstə bərələrə qıcanan diş ov-ov qalxar,
Tamah yanar köz üstündə, iddialar dov-dov qalxar,
Məqsədinə, məramına can atanlar tov-tov qalxar,
"Ürəyimdə təndir yanar, nəfəs-nəfəs alov qalxar,
Qığılcımlar qorlanmada, könlüm başı cızdağ olar".

Mələrlər qalan bir sevginin ayrılığı qara bağlar,
Öz qəlbimə axan qanım salxım- salxım qora bağlar,
Ümidimin öz əlləri son nəfəsdə vara, bağlar.
"Səsimdəki yanan səda söz- söz, göz- göz yara bağlar,
Bircə vulkan püskürərsə, bir həmlədə yüz dağ olar".

Hər sözümün harayı var, fəryad- fəryad mənə qismət,
Yanardağam, taleyimə yazılan ad mənə qismət,

Bir Şirinsiz Fərhad oldum, bu acı dad mənə qismət,
"Səməndərəm öz eşqimdə , əbədi od mənə qismət,
Dil ağzıda pörşələnsə harayçısı dodağ olar".

Məcnun ağlar məzar üstə kamsız qalan sevgisinə,
Leyli dözməz göz önündə vaxtsız solan sevgisinə,
Füzulilər ağlar qalar qəlbi talan segisinə,
"Vətən bilər səhraları sədiq olan sevgisinə
Əzabına xiləflərin nəsibi də çildağ olar".

Ustadların arxasınca yollar üstə iz dərirəm,
Düşüncəmdən əzab- əzab fikir yığıb, söz dərirəm,
Gözlərimlə od götürüb manqal- manqal köz dərirəm,
"Özüm boyda bir işıqam, üfük boyu közərirəm,
Qara bulud ötəridir, günəş yenə çırağ olar".

İldırım kimi fikirlərim, şimşək- şimşək çaxıb gedər,
Bu torpağın yaxasında zəliləri yaxıb gedər,
İlhamımın söz yağışı selə dönüb axıb gedər,
"Gərilmisəm yay üstündə, misralarım baxıb gedər,
Ehtiyatda qalan oxun yeri ancaq sadağ olar"

Doğruları ağ eləyər hər açılan sabah özü,
Hara dönsə insanlığın cəzasıdır günah özü,
Səhvə görə peşmanlığın sədasıdır hər "ah" özü,
"Ətəyində əlin varsa, kərəm qılar Allah özü,
Baş üstündə, qaş üstündə Mehrab qiblə tağ- tağ olar".

Ac quş idim tora düşdüm dənə düşən sünbül üçün,
Əli Rza da duyğulara qələm çaldı dil- dil üçün,
Hər bülbülü ağlar gördüm çəmən üstə gül-gül üçün,
"Ey Xələfli, zindan olar qızıl qəfəs bülbül üçün,
Azadlıqda oxuyarsa, Vətən ona budağ olar"